

§ 20

Medfinansieringsavtal trafikplats E4

KSN-2021-00465

Beslut

Kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

1. **att** godkänna medfinansieringsavtal enligt **bilaga 1**.

Sammanfattning

I det avtal som antogs i kommunfullmäktige den 29 januari 2018 § 16 mellan Uppsala kommun och staten genom dess samordnare för större samlade exploateringar med hållbart byggande och Region Uppsala preciseras färdigställandet av en ny trafikplats vid E4:an. I enlighet med avtalet ska trafikplatsen finansieras av Uppsala kommun eller Region Uppsala, om vägen ansluts till regionalt vägnät kan finansiering ske via länstransportplanen. Ett liknande avtal finns upprättat mellan Knivsta kommun, staten och Region Uppsala.

För att trafikplatsen ska komma med i den nationella planen för transportinfrastruktur som ska beslutas av regeringen våren 2022 behöver finansiering vara säkrad via ett avtal senast 20 april 2021.

Beslut om nationell plan måste fattas av regeringen innan planeringen av trafikplatsen kan påbörjas. Bedömd tidplan är att vägplan och projektering genomförs 2023-2026, samt att byggande sker 2027-2028. Trafikplatsen kommer att anslutas såväl till de sydöstra stadsdelarna som till de utbyggnader Knivsta kommun planerar i Alsike. I avtalet med Trafikverket om trafikplatsen föreslås två tredjedelar av kostnaden tas av Uppsala kommun och en tredjedel av Knivsta kommun. Planeringen av anslutningsvägarna behöver ske samordnat och utreds i pågående åtgärdsvalsstudie som Trafikverket driver. Respektive kommun ansvarar för finansieringen av anslutningsvägarna som således inte omfattas av föreliggande avtal.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 5 mars 2021
- Bilaga 1. Förslag till medfinansieringsavtal

Kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott
Protokollsutdrag

Datum:
2021-03-24

Beslutsgång

Ordföranden ställer förvaltningens förslag mot avslag och finner att utskottet bifaller förslaget.

Justerandes signatur

Utdragsbestyrkande

Stadsbyggnadsförvaltningen
**Tjänsteskrivelse till kommunstyrelsens mark- och
exploateringsutskott**

Datum:
2021-03-05

Diarienummer:
KSN-2021-00465

Handläggare:
Ola Kahlström

Medfinansieringsavtal trafikplats E4

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens mark- och exploateringsutskott beslutar

1. **att** godkänna medfinansieringsavtal enligt **bilaga 1**.

Ärendet

I det avtal som antogs i kommunfullmäktige den 29 januari 2018 § 16 mellan Uppsala kommun och staten genom dess samordnare för större samlade exploateringar med hållbart byggande och Region Uppsala preciseras färdigställandet av en ny trafikplats vid E4:an. I enlighet med avtalet ska trafikplatsen finansieras av Uppsala kommun eller Region Uppsala, om vägen ansluts till regionalt vägnät kan finansiering ske via länstransportplanen. Ett liknande avtal finns upprättat mellan Knivsta kommun, staten och Region Uppsala.

För att trafikplatsen ska komma med i den nationella planen för transportinfrastruktur som ska beslutas av regeringen våren 2022 behöver finansiering vara säkrad via ett avtal senast 20 april 2021.

Beslut om nationell plan måste fattas av regeringen innan planeringen av trafikplatsen kan påbörjas. Bedömd tidplan är att vägplan och projektering genomförs 2023-2026, samt att byggande sker 2027-2028. Trafikplatsen kommer att anslutas såväl till de sydöstra stadsdelarna som till de utbyggnader Knivsta kommun planerar i Alsike. I avtalet med Trafikverket om trafikplatsen föreslås två tredjedelar av kostnaden tas av Uppsala kommun och en tredjedel av Knivsta kommun. Planeringen av anslutningsvägarna behöver ske samordnat och utreds i pågående åtgärdsvalsstudie som Trafikverket driver. Respektive kommun ansvarar för finansieringen av anslutningsvägarna som således inte omfattas av föreliggande avtal.

Beslutet fattas med stöd av punkt 6.4.7 i delegationsordningen för kommunstyrelsen.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsbyggnadsförvaltningen. Ärendet bedöms inte ha någon påverkan ur ett jämställdhets- eller barnperspektiv. I den fördjupade översiktsplanen för de sydöstra stadsdelarna planeras ett verksamhetsområde i anslutning till trafikplatsen. För utveckling av verksamhetsområdet är trafikplatsen en viktig förutsättning bland annat eftersom det möjliggör tunga transporter till och från via mer funktionella vägar än vad som är möjligt utan en trafikplats. Därmed har trafikplatsen också en positiv påverkan sett ur ett näringslivsperspektiv.

Föredragning

I arbetet med förslaget till medfinansieringsavtal har Trafikverket, Knivsta kommun och Region Uppsala deltagit. Vid avtalstecknandet med staten 2017 planerades för två trafikplatser, en i respektive kommun. Planeringen har sedan förfinats och i den åtgärdsvalsstudie som Trafikverket just nu genomför planeras endast en trafikplats för att hantera exploateringarna i både Uppsala och Knivsta. Planeringen är inriktad på att trafikplatsen skall kunna färdigställas till 2028. För genomförandet av den fördjupade översiktsplanen är det viktigt att trafikplatsen tillkommer i ett tidigt skede för att kunna hantera byggtransporter via det mer funktionella vägnät som en anslutning till E4 medger. Planering av anslutningsvägar beskrivs ovan i ärendet. Respektive kommun ansvarar för finansieringen av dessa. Kostnaden bedöms vara 330 miljoner kronor.

Förslaget innebär att Uppsala kommun finansierar trafikplatsen till två tredjedelar, och Knivsta kommun till en tredjedel, samt att Uppsala kommun ansvarar för finansieringen av anslutningsväg till Bergsbrunna och de sydöstra stadsdelarna samt att Knivsta kommun ansvarar för finansieringen av anslutningsväg till Alsike. Både Uppsala kommun och Knivsta kommun avser att finansiera kostnaden för trafikplatsen via markförsäljning. Skälen till finansieringsfördelningen är en sammanvägning av två principer.

För det första baserad på antal bostäder i sydöstra stadsdelarna (21 500 bostäder) respektive Alsike (6 000 bostäder) innebär en ungefärlig fördelning på 75 procent för Uppsala kommun och 25 procent för Knivsta kommun. Det har utgjort utgångspunkten för fördelningen.

Därefter har en justering gjorts baserad på nyttan av trafikplatsen. Nyttan baseras då på i vilken utsträckning trafikplatsen används för lokala och regionala resor, där lokala resor är mer frekventa. Bedömningen är att boende i Knivsta kommer att använda trafikplatsen för såväl lokala resor till och från Uppsala som regionala resor. För boende i Uppsala bedöms trafikplatsen främst användas för regionala resor, som är mindre frekventa. Utifrån den bedömningen har en justering av bostadsfördelningsprincipen gjorts.

Merparten av investeringskostnaden finansieras via markförsäljning. Inom ramen för genomförande av den fördjupade översiktsplanen för de sydöstra stadsdelarna behöver en princip tas fram för hur fördelning av kostnader ska ske mellan exploateringsverksamheten och gatu- och samhällsmiljönämnden vad gäller allmän platsmark.

Förslaget innebär vidare att inte driva frågan om medfinansiering via länstransportplanen. Medel motsvarande 350 miljoner kronor för åtgärder i anslutning till fyrspårsutbyggnaden finns avsatta i länstransportplanen men är i första hand ämnade för gång, cykel- och kollektivtrafik samt åtgärder för att säkra en god

kollektivtrafikknutpunkt vid stationerna. Bedömningen är att nämnda medel kommer att behövas för dessa ändamål.

Ekonomiska konsekvenser

Trafikverket uppskattar kostnaden för byggandet av en ny Trafikplats till cirka 130 miljoner kronor, vilket inkluderar kostnaden för både planläggning och produktion. Den slutliga kostnaden kan komma att bli lägre eller högre beroende på vilka förutsättningar som framkommer i arbetet längre fram.

Ovanstående uppskattade kostnad skulle medföra ett ekonomiskt åtagande för Uppsala kommun på 87 miljoner kronor utifrån den föreslagna fördelningen.

Större delen av kostnaden bedöms kunna finansieras via markförsäljningar inom det fördjupade översiktsplaneområdet och därmed belasta kommunstyrelsens exploateringsverksamhet. Resterande delar finansieras via Gatu- och samhällsmiljönämndens budget och kan komma att behöva beaktas i mål och budget från år 2023.

Fakturering från Trafikverket sker löpande efter upplupna kostnader, och planeras ske under åren 2023-2028, i enlighet med tidplanen.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse, daterad 5 mars 2021
- Bilaga 1. Förslag till medfinansieringsavtal

Stadsbyggnadsförvaltningen

Joachim Danielsson
Stadsdirektör

Christian Blomberg
Stadsbyggnadsdirektör

Trafikverkets ärendenummer

TRV 2021/11279

Dokumentdatum

2021-02-26

Motparternas ärendenummer

Knivsta kommun: KS-2021/113

Uppsala kommun: KSN-2021-00465

Medfinansieringsavtal - ny trafikplats på E4 mellan trafikplats 184 Brunnby i Knivsta kommun och avfart 186 vid Danmark i Uppsala kommun

Detta avtal avser planläggningsprocessen och byggande för åtgärder och innefattar:	
☒	Medfinansiering från annan part till statlig infrastruktur
☐	Samfinansiering med olika statliga anslag/finanser
☐	Samverkan där respektive part äger sin anläggning och finansierar sin del
☐	Samverkan där annan part äger och finansierar sin anläggning och Trafikverket - bevakar genomförandet när anläggningen är i anslutning till statens anläggning, eller - får i uppdrag att genomföra åtgärden

Mellan nedanstående parter träffas härmed avtal om medfinansiering enligt följande:

§1 Parter

Trafikverket, region öst, org.nr 202100-6297, 781 89 Borlänge, nedan Trafikverket

Uppsala kommun, org.nr. 212000-3005, 753 75 Uppsala

Knivsta kommun, org.nr 212000-3013, 741 75 Knivsta

§2 Definitioner och begrepp

Följande definitioner och begrepp används i detta avtal:

Grundutförande: Den trafikala lösning som Trafikverket föreslår för att lösa en trafiksituation. Begreppet används i samband med medfinansiering från annan part till statlig infrastruktur.

Tillägg: De förbättringar/ anpassningar som annan part föreslår för att lösa trafiksituationen utöver det som ingår i statens ansvar. Begreppet används i samband med medfinansiering från annan part till statlig infrastruktur.

ABC-stråket: Stråket Stockholm-Uppsala

Samordnaren: Regeringen vill medverka till ökat bostadsbyggande och hållbar stadsutveckling och har därför tillsatt en samordnare med uppdraget att identifiera kommuner där det finns framtagna planer på samlade exploateringar för en större mängd bostäder men där planerna av något skäl inte har kunnat genomföras, till exempel på grund av att det saknas relevant statlig infrastruktur eller lämplig kompetens.

Dokumentdatum
2021-02-26

§3 Syfte och bakgrund

Syftet med detta avtal är att reglera respektive parts åtagande och finansiella ansvar för åtgärden.

Avtalet avser vägplan, bygghandling och produktion av ny trafikplats på E4 mellan trafikplats 184 Brunnby i Knivsta kommun och avfart 186 vid Danmark i Uppsala kommun.

En förutsättning för vägplanens genomförande är att vägplaner och detaljplaner startas för anslutande vägnät. Det kräver en samordning mellan parterna.

ABC-stråkets kommuner har bland den högsta befolkningstillväxten i hela Sverige. I åtgärdsvalsstudien för ABC-stråket konstateras att det på sikt kan behövas nya anslutningar till E4 i området. Ett alternativ till tänkbar anslutning som nämns i åtgärdsvalsstudien är Mora stenar.

Ny trafikplats på E4 är genom förhandlingsplanering en av de åtgärder som avtalats mellan samordnaren för större samlade exploateringar med hållbart byggande, Uppsala kommun, Knivsta kommun och Region Uppsala, i för kommunerna separata avtal.

Åtgärden genomförs för att möjliggöra den expansiva bostadsutveckling som planeras i de båda kommunerna. Den övergripande infrastrukturen behöver utvecklas för att anpassas till det ökade bostadsbyggandet.

För att skapa tillgänglighet till den planerade bebyggelsen i Bergsbrunna och Alsike kommer en ny trafikplats på E4 med tillhörande vägsystem krävas.

Medfinansiärernas nyttor och motivering av finansiering

Följande nyttor för medfinansiärerna bedöms gälla för genomförande av åtgärden:

Uppsala kommun har åtagit sig att planera för 33 000 bostäder i områdena Bergsbrunna med omgivning och Södra staden till och med år 2050. Knivsta kommun har åtagit sig att planera för 15 000 bostäder i områdena Alsike och västra Knivsta till och med år 2057. En ny trafikplats är en del av avtalet för att kunna möjliggöra de större samlade exploateringarna i Bergsbrunna och Alsike.

Trafikplatsen behövs i inledningsskedet av bostadsbyggandet för att klara leveranser till exploateringsområdena i Bergsbrunna med omgivning och Alsike.

Tidigare studier och utredningar avseende detta objekt är

Åtgärdsvalsstudie Trafikplatser och vägar i Uppsala och Knivsta kommun kopplat till stadsutveckling, TRV 2020/43170

Åtgärdsvalsstudie ABC-stråket, TRV 2017/30977, 2017-04-10

Promemoria om större samlade exploateringar i Bergsbrunna med omgivning och Södra staden i Uppsala kommun – Uppsala kommun 2017-12-06

Promemoria om större samlade exploateringar i Alsike och Nydal i Knivsta kommun – Knivsta kommun 2017-11-21

Dokumentdatum
2021-02-26

§4 Tidigare avsiktsförklaring eller avtal avseende medfinansiering och samverkan för åtgärden

Parterna har inte tidigare tecknat avsiktsförklaring eller avtal om medfinansiering av åtgärden.

Tidigare avtal är överenskommelser mellan kommunerna, Region Uppsala och samordnaren för större samlade exploateringar med hållbart byggande. Avtalen är bakgrund till detta avtal, men Trafikverket är inte en part i tidigare avtal.

Avtal avseende bostadsbyggande i Bergsbrunna med omgivningar, Södra staden och "Nysala" i Uppsala kommun – 2017-12-18 N2017/07384/PBB

Avtal avseende bostadsbyggande i Alsike, Nydal och "Nysala" i Knivsta kommun – 2017-12-18 N2017/07384/PBB

§5 Beskrivning av åtgärder

Avtalet avser en ny trafikplats på E4, vilket är en åtgärd i anläggningar som Trafikverket äger och ansvarar för. Trafikverket i egenskap av väghållare för E4 ska vara huvudman och ansvarig för upprätta vägplan, få fram bygghandlingar och genomföra produktionen. Trafikverket upphandlar konsulter och entreprenörer för uppdraget och tillsätter projektledare samt en intern projektgrupp som behövs för att driva projektet.

Avtalet omfattar följande åtgärd:

Åtgärder i den statliga anläggningen

Ny trafikplats på E4 mellan trafikplats 184 Brunnby i Knivsta kommun och avfart 186 vid Danmark i Uppsala kommun. Åtgärden omfattar vägplan, bygghandling och produktion av trafikplatsen.

För att få en fungerade helhetslösning så måste den nya trafikplatsen och anslutande vägnät hanteras i ett sammanhang. I kommande planeringsarbete i Åtgärdsvalsstudie Trafikplatser och vägar i Uppsala och Knivsta kommun kopplat till stadsutveckling, vägplaner och kommunernas planering säkerställs att en lösning i samförstånd nås.

Om rastplats Mora stenar berörs av den nya trafikplatsen måste samma funktion som rastplatsen har idag ingå i åtgärden.

§6 Finansiering

Den totala kostnaden för åtgärden som omfattas av detta avtal uppgår preliminärt till 130 mnkr i prisnivå (202101). Kostnaderna bygger på erfarenhetssiffror från tidigare projekt och är preliminära. De faktiska kostnaderna kan därför komma att förändras på grund av t.ex. rådande marknadsläge och platsspecifika förutsättningar i ett senare skede.

Finansieringen av åtgärden fördelas enligt fördelningen 66,7 % för Uppsala kommun och 33,3 % för Knivsta kommun. Hela åtgärden är ett tillägg enligt § 2, där exploateringar leder till lokal nytta och därför medfinansieras av kommunerna.

Dokumentdatum
2021-02-26

Nr.	Åtgärder	Utförare	Kostnad (mnkr)	Uppsala kommun (mnkr)	Knivsta kommun (mnkr)	Summa (mnkr)
Åtgärder i den statliga anläggningen (Trafikverket)						
	Ny trafikplats på E4 mellan trafikplats 184 Brunnby i Knivsta kommun och avfart 186 vid Danmark i Uppsala kommun. Åtgärden omfattar vägplan, bygghandling och produktion av trafikplatsen.	Trafikverket	130	87	43	130
SUMMA			130	87	43	130
Totalkostnad för alla åtgärder i detta avtal			130	87	43	130

Medfinansieringen till den statliga anläggningen beräknas uppgå till totalt 130 mnkr.

Uppsala kommun ska i och med rekvisition sammanlagt betala uppskattningsvis 87 mnkr till Trafikverket (se vidare §9).

Knivsta kommun ska i och med rekvisition sammanlagt betala uppskattningsvis 43 mnkr till Trafikverket (se vidare §9).

Hantering av kostnadsförändringar sker enligt §8 i detta avtal

Kostnader för att behålla nuvarande funktion av rastplats Mora stenar bekostas av kommunerna.

Uppsala kommun och Knivsta kommun förbinder sig till att bekosta åtgärder som inte explicit redovisas i § 5 men som kan, i senare skede, krävas för att genomföra åtgärden i sin helhet. Detta då åtgärden i sig är föranledd av Uppsala kommun och Knivsta kommun.

Kostnader för ägande respektive drift och underhåll i förvaltningsskedet ingår inte i ovan angivna totala kostnader.

Trafikverket svarar för kostnaderna för drift och underhåll för de delar som utgör ett tillägg till den statliga anläggningen och som således inneburit merkostnader.

§7 Ansvarsfördelning

Parterna beslutar självständigt i genomförandet av sina respektive anläggningar enligt § 5 om det inte påverkar förutsättningarna för hela projektet. För övrigt gäller följande:

Trafikverkets ansvar

1. Trafikverket ska utföra eller låta utföra åtgärderna inom det statliga åtagandet som omfattas av detta avtal § 5 och § 6.
2. Trafikverket ansvarar för att tillämpliga lagar och andra författningar samt myndighetsbeslut iakttas de åtgärderna som Trafikverket ansvarar för.
3. Trafikverket blir efter färdigställandet väghållare och sköter och bekostar framtida drift och underhåll samt eventuell förnyelse av trafikplatsen.

Dokumentdatum
2021-02-26

4. Trafikverket ansvarar för att dialog förs med den regionala kollektivtrafik myndigheten.
5. Trafikverket ansvarar för att ta fram underlag och sammanställa ett ställningstagande för om åtgärderna innebär byggande av väg enligt Väglagen (SFS 1971:948) och därmed kräver vägplan.

Uppsala kommuns ansvar

1. Uppsala kommun genomför och bekostar eventuellt erforderliga ändringar av detaljplaner inom Uppsala kommun för genomförande av åtgärder knutna till detta avtal.
2. Uppsala kommun tillhandahåller nödvändigt kartmaterial i Uppsala kommun utan ersättning.

Knivsta kommuns ansvar

1. Knivsta kommun genomför och bekostar eventuellt erforderliga ändringar av detaljplaner inom Knivsta kommun för genomförande av åtgärder knutna till detta avtal.
2. Knivsta kommun tillhandahåller nödvändigt kartmaterial i Knivsta kommun utan ersättning.

§8 Hantering av kostnadsförändringar

I syfte att skapa en förutsägbarhet i eventuella kostnadsförändringar så ska kommunerna informeras om fastställda kostnadsförändringar under projektets gång.

Om kostnaden vid slutskedet av vägplaneprocessen för trafikplatsen överstiger 30 % av kalkylerad totalkostnad i detta avtal när hänsyn tagits till kostnadsutvecklingen enligt Trafikverkets index för väginvesteringar ska respektive part ges möjlighet till att avbryta projektet före fastställande av vägplan. Ska projektet fortsätta om endast en part kvarstår krävs 100 % finansiering av den kvarvarande parten.

Kostnadsökningar till följd av en parts ensidigt önskade tillägg bekostas till 100 % av den parten, om inte annat överenskommits skriftligt i förväg.

I de fall projektet avbryts eller avtalet upphör att gälla står kommunerna för de kostnader som därtills nedlagts utifrån fördelningen i §6.

Alla kostnadsförändringar fördelas i enlighet med §6.

§9 Betalning

Trafikverket rekviderar medfinansieringen löpande i takt med att kostnaderna upparbetas.

Rekvision ska sändas till utbetalarens fakturaadress och märkas på rätt sätt så att den hamnar rätt i leverantörssystem.

Till rekvisitionen ska bifogas ett underlag där det framgår hur bidragsintäkten är uträknad.

Rekvirering adresseras till:

Uppsala kommun
Box 1023
751 40 Uppsala

Dokumentdatum
2021-02-26

Knivsta kommun
Ekonomikontoret
741 75 Knivsta

§10 Projektorganisation och former för parternas samarbete

Trafikverket ansvarar för genomförandet av vägplan, bygghandling och produktion.

Parterna ska ges full insyn i arbetet genom rapportering om hur arbetet framskrider tekniskt och tidsmässigt.

Gemensamma samordnings- och planeringsmöten mellan Trafikverket, Uppsala kommun, Knivsta kommun och Region Uppsala ska ordnas återkommande. Detta för att åstadkomma en god helhetslösning för trafikplatsen och anslutningar till regionalt och lokalt vägnät. Ömsesidiga samordnings- och planeringsmöten ska genomföras med den regelbundenhet som parterna beslutar i särskild ordning. Trafikverket är sammankallande.

§11 Tidplan

En vägplan kan inte starta förrän objektet finns i nationell plan. Vägplanen startar preliminärt 2023.

Ungefärlig tidsåtgång:

Vägplan: 2023-2025

Bygghandling: 2026

Produktion 2027-2028

Efter färdigställande kan trafikplatsen öppnas för trafik.

§12 Avtalets giltighet

Detta avtal är giltigt från och med den tidpunkt när det undertecknats av parterna *och under förutsättning av:*

- att alla parter undertecknat avtalet senast 2021-04-10
- att regeringen godkänner åtgärden och finansieringen
- att kommunernas beslutande organ godkänner medfinansieringsavtalet senast 2021-04-10
- att eventuella ytterligare för åtgärden nödvändiga planer och tillstånd vunnit laga kraft
- att avtalet inte ersätts av ett nytt
- att åtgärden påbörjats senast 2037-12-31

Om avtalet inte träder i kraft eller upphör att gälla, kvarstår respektive parts finansieringsansvar av dittills genomförda och upparbetade kostnader för de beskrivna åtgärderna enligt §5 och 6.

§13 Övrigt

Ändringar eller tillägg till detta avtal ska vara skriftliga och undertecknas av parterna för att vara giltiga.

Dokumentdatum
2021-02-26

Risk och hantering av skador ska regleras mellan parterna och krav ska ställas på att entreprenören uppfyller en minimiomfattning av försäkringsskydd.

Ett avtal om genomförande och drift och underhåll kommer att tecknas senare.

§14 Tvistlösning

Tvist avseende tillämpning eller tolkning av detta avtal ska avgöras av allmän domstol enligt svensk lag.

Detta avtal är upprättat i tre (3) likalydande exemplar varav parterna tagit var sitt.

Ort och datum

Ort och datum

Trafikverket, Stefan Engdahl
Verksamhetsområdeschef Planering

Knivsta kommun, Klas Bergström
Kommunstyrelsens ordförande

Ort och datum

Uppsala kommun, Erik Pelling
Kommunstyrelsens ordförande